

Ключевые слова: творческие способности, приоритет конкретного человека, развитие творческого потенциала, гуманистическая педагогическая позиция, коммуникативный подход, высокий профессионализм.

Markiv V.N.

**PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE TEACHER OF INITIAL CLASSES IS TO
PEDAGOGICAL CREATIVE ACTIVITY**

In the article the considered possibility of application of new forms of work is with the future teachers of initial classes, that would assist enriching of work her elements.

Key words: creative capabilities, priority of concrete man, development of creative potential, humanistic pedagogical position, communicative approach, high professionalism.

УДК 378.13.373.24(4)

Мельник Н.І.

**КРИТЕРІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ІНШОМОВНОЇ ПЕДАГОГІЧНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

У статті здійснено аналіз критеріїв професійної освіти майбутніх педагогів відповідно до європейських стандартів, визначено особливості та вимоги до формування професійної компетентності педагогів у контексті діяльності провідних міжнародних та європейських дослідницьких проектів.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна компетентність, іншомовна компетентність майбутніх педагогів, міжнародні проекти педагогічної освіти, європейський освітній простір.

В умовах активної інтеграції вітчизняної системи педагогічної освіти в європейський освітній простір, інтенсивного реформування та модернізації постає нагальна проблема розбудови нових концепцій та підходів до розуміння педагогічної професії в цілому. Так, одним із пріоритетом в удосконалення вищої педагогічної освіти на сучасному етапі є визначення та обґрунтування необхідних, обов'язкових компетентностей майбутнього педагога незалежно від ланки в якій він працюватиме, в дошкільній, початковій чи вищій.

Питання професійних педагогічних компетентностей досить активно розробляється та досліджується в сучасних наукових дослідженнях і пов'язане, насамперед із становленням нової освітньої системи в умовах євроінтеграційних процесів, зміни світоглядних орієнтацій, розширення громадянської і національної свідомості. Так, серед провідних українських дослідників професійну педагогічну компетентність та компетенції досліджували В. Кремінь, який наголошує на тому, що велике значення для удосконалення професійної компетентності має також і розвиток університетської освіти, яка забезпечує майбутнє шляхом формування нового покоління професіоналів або іншими словами виробляє високоякісний людський (освіта, здоров'я) та соціальний (культура, загальні цінності, сильне громадянське суспільство) капітал [2, с.17]; Л. Пуховська, яка у своїй монографії зазначає, що професійна підготовка вчителів як самостійний феномен зі своїми специфічними характеристиками й особливостями, що базується на певній системі цінностей; дослідницею визначено, що цілями педагогічної освіти у Західній Європі є: підготовка до передачі знань, підготовка до діяльності по сприянню дитячому розвитку, підготовка до роботи щодо соціалізації дітей [3, с.8-12]; професійну компетентність дошкільних педагогів вивчали А. Богуш, Г. Беленька [1], І. Рогальська та інші. Так, І. Рогальською комплексно проаналізовано компетентнісний підхід до педагогічної діяльності майбутніх педагогів [4]. Зазначені положення є також домінуючими у концептуальних основах Національної

доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Закону України "Про освіту, державної програми "Вчитель. Високі вимоги до професійності педагогів, їх компетентності об'єктивно відображають сутність педагогічної діяльності як інтегральної і соціально значущої у суспільстві. Сучасний педагог має виступати свідомим суб'єктом педагогічного процесу і активним діячем соціального та наукового прогресу.

Проте питання критеріїв професійної компетенції майбутнього педагога в контексті міжнародних та європейських проектів педагогічної освіти не стало об'єктом окремого наукового аналізу. Окреслення критеріїв педагогічної компетенції дозволить комплексно розглядати на зазначене поняття та враховувати дослідження провідних європейських та міжнародних дослідників в процесі підготовки майбутніх педагогів в умовах вітчизняної системи освіти. З огляду на зазначене, метою даної статті є визначення критеріїв педагогічної компетенції майбутнього педагога, яка реалізовуватиметься через вирішення таких завдань: аналіз та стисла характеристика міжнародних та європейських проектів педагогічної освіти; визначення особливостей критеріїв професійної педагогічної компетенції.

Європейські дослідження 2004 року окреслюють пропозиції щодо структури рекомендацій для аналізу і оцінки *програм мовної освіти педагога*, що входить до комплексу компетенцій європейського педагога-мовника - з точки зору лінгвістичних, дидактичних, пізнавальних здібностей і технічних умінь. Це стало підсумком попередньо здійсненого в 2002 році дослідження, яким було визначено загальне ядро знань, умінь і цінностей, а також особливість структури вимоги Європейського спектру(профілю) мовної освіти педагогів; обидва дослідження є взаємодоповнюючими і суміжними з цілями Болонського процесу і характеристикам Європейської кваліфікаційної рамки, здійснювались дослідження паралельно з проектом TUNING, метою якого є дослідження визначення очікуваних освітніх результатів навчання в умовах формування компетенцій.

Профіль (група правил, які визначають звітність) повинен розумітися як цілісне і міждисциплінарне явище; ним також визначено доцільність активізації процесу підвищення розуміння європейського виміру в сфері педагогічної освіти, а також процесів безперервності педагогічної освіти. Серед міжнародних досліджень і проектів щодо визначення та оцінки компетенцій у галузі освіти та професійної підготовки, слід виокремити такі:

- Проект Організації економічного співробітництва та розвитку "Визначення та відбір компетентностей" OECD DeSeCo (Definition and Selection of Competencies);
- Тюнінг проект (the TUNING project);
- Дослідження мовної педагогічної освіти в Європі (Studies on European Language Teacher Education);
- Проект Організації економічного співробітництва та розвитку "Огляд міжнародного навчання та освіти" (OECD's TALIS [9]).

Перший з них - проект DeSeCo - була визначена учасниками проекту DeSeCo як доповнення до інших міжнародних компаративних обмінів, таких як PISA (Програма міжнародного обміну студентів). Проект також може бути пов'язаний з концепцією "Освіти протягом життя", оскільки він спрямований на визначення ключових міжкультурних компетенцій, що стануть основою для довготривалого означення компетенцій, які необхідні для успішного життя і функціонування в суспільстві. Кожна ключова компетенція може бути кваліфікована як така, яка повинна примножувати соціальні цінності і особисті досягнення; повинна відповідати важливим вимогам різноманітних життєвих ситуацій; і це має бути життєво необхідною для всіх. DeSeCo класифікує три широкі взаємопов'язані між собою категорії компетенцій, що спирається на загальні цінності демократії і стабільного розвитку:

1. інтерактивне (взаємопов'язане) використання засобів:
  - 1a. використання мовних символів і інтерактивного тексту (спілкування, грамота)
  - 1b. взаємопов'язане використання знань та інформації (наукова грамотність)
  - 1c. взаємопов'язане використання технологій

2. взаємодія в гетерогенних групах:

2а. добре відношення до інших (співпереживання, емоційне саморегулювання)

2б. співпраця (презентування та вміння слухати ідеї; вміння динамічно вести дискусії; створювати об'єднання; вести переговори; розглядати різні думки під час прийняття рішень тощо);

2с. розв'язувати та вирішувати конфлікти

3. вміння діяти автономно

3а. діяти в масштабах загальної ситуації (розуміння системи шаблонів, правил, очікувань, виявлення наслідків дій для вибору адекватних дій).

3б. формувати і реалізовувати життєві плани та особисті проекти

3с. відстоювати свої права, інтереси, обмеження, потреби.)

У наступних пунктах, базові педагогічні компетенції враховуються в першу чергу, за пропозицією Вільямсона і Макдіаміда. Потім до уваги беруться останні дослідження необхідності розширення вимог до педагогічного професіоналізму, таким чином враховуючи компетенції вчителя [5].

За проектом TUNING здійснюється регуляція якості забезпечення та практичної реалізації профілю, що передбачає уточнення та визначення цілей, очікуваних результатів; передачу умінь, методів і заходів, оцінку зразків і розв'язання нагальних питань.

У статті буде подано перелік лише 27 характеристик(ознак) із 40-а компетенцій, оскільки вони відносяться до знань і розуміння, стратегій і умінь, навичок і цінностей, а також 13 характеристик, які відносяться до структури Європейської мовної педагогічної освіти.

Можна простежити, що більшість предметних характеристик можуть мати суміжний зв'язок з іншими предметними сферами – наприклад, здібності пов'язані з самостійною діяльністю, незалежним з професійною освітою вивченням мови, використання положень європейських документів, таких як Європейський мовне портфоліо, або викладання інших предметів іноземною мовою.

В європейському профілі мовної педагогічної освіти система рекомендації акцентована на отриманні очікуваних результатів навчання педагогічної освіти.

Знання і розуміння

- Методика навчання мови, діяльнісні методи та засоби.
- Розвиток критичного і пізнавального підходів до викладання і навчання.
- Знання мови.
- Використання інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічному процесі.
- Використання інформаційно-комунікаційних технологій для планування власної діяльності, організації діяльності та використання ресурсів, пошукові вміння.
- Застосування різних способів оцінки і способів фіксації освітніх результатів учнів(студентів).

- Критична оцінка програм адаптованих до національних або регіональних особливостей з точки зору досягнення цілей, та розв'язання завдань і досягнення результатів
- Теорія і практика внутрішнього та зовнішнього оцінювання програми.

Стратегії та уміння

- Способи адаптації педагогічних підходів до педагогічної ситуації та індивідуальних потреб учнів(студентів).
- Критичні оцінки, розвитку та практичного застосування дидактичного матеріалу і засобів навчання.
- Методика навчання.
- Розвиток рефлексивної(відтворювальної) практики і самооцінки.
- Розвиток самостійності в стратегії вивчення мови.
- Способи збереження і підвищення безперервності особистої мовної освіти.
- Практичне застосування навчальних планів і програм
- Об'єктивність спостереження та експертна оцінка

- Розвиток співпраці з освітніми установами країн мова якої вивчається
- Пошукова діяльність.
- включення до навчальних дослідження.
- Змістовне та мовноінтегроване навчання (Language Integrated Learning (CLIL)).
- Використання Європейський мовний портфелю для об'єктивної самооцінки.

Цінності

- Соціальні та культурні цінності.
- Різноманітність мов і культур.
- Важливість вивчення та навчання іноземних мов і культур.
- Навчання на засадах європейської співдружності.
- Навчання командній роботі, співпраці та взаємодії, всередині і за межами шкільного навчання.

- Важливість здобуття освіти протягом усього життя.

Проект TUNING підхід це – сфера освітніх досліджень у педагогічній освіті. В підсумковому звіті проекту TUNING, в якому було здійснено опис підходу до реалізації Болонського процесу через розробку навчальних програм вищої освіти як сумісними, придатними до функціонування в Європі, було підкреслено міждисциплінарну сутність предметної галузі освіти – і педагогічної освіти зокрема, де навчальні предмети використовуються для пояснення методики освітнього процесу, навчання та оцінки в різних соціально-економічних ситуаціях. Моральні та етичні є пріоритетними цінності, оскільки передбачають зорієнтованість на людину.

Компетенції, як очікуваний результат освіти, описані в проекті TUNING сумісні з Європейською структурою кваліфікацій та Дублінськими характеристиками вищої освіти. Дублінські характеристики здобуття академічних ступенів відповідно до трьох рівнів Болонського процесу згруповані на такі сфери: знання і розуміння; застосування знань і розуміння; прийняття рішень; спілкування; уміння навчатися. Вони виражають очікувані компетенції по закінченні кожного ступеня, в контексті "можу зробити". Компетенція в даному контексті вживається в своєму найширшому значенні передбачаючи градацію здібностей і умінь.

У звіті TUNING представлено список із 15 компетенцій для галузі педагогічної освіти, які розроблялися Робочою групою педагогічних досліджень, і оцінювались за результатами опитування студентів, вчених і роботодавців. Конкретний перелік компетенцій інтегрується в структурі опису рівнів, в яких описуються загальні компетенції відповідно до педагогічних досліджень і програм педагогічної освіти, очікуваних в кінці першого і другого циклів навчання (останній рівень дещо вищий від загального рівня європейських педагогів) [6, с. 8-10].

Такі характеристики являють собою узагальнення відповідних характеристик компетенції в окремій ситуації, виключно без повторень. Зазначені характеристики пов'язані з ключовими загальними компетенціями, які пов'язані з іншими предметними галузями не відносяться до педагогічної освіти, вони подані далі по тексту.

- Здійснення оцінки освітнього прогресу учнів і їхніх досягнень.
- Компетентність у володінні освітніх / навчальних стратегій і оцінки, розуміння їхніх теоретичних основ.
- Компетенції в консультуванні учнів і батьків.
- Знання предмета, який вивчається.
- Здатність продуктивно спілкуватися з групами та окремими особами.
- Здатність створення рівних і справедливих умов, які сприяють успішному навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного походження
- Здатність використовувати електронне навчання та інтегрувати його в процес навчання.
- Здатність ефективно керувати часом.
- Здатності аналізувати і оцінювати свою діяльність.

- Усвідомлення необхідності безперервного професійного розвитку.
- Здатність оцінювати результати навчання і досягнень учнів.
- Компетентність колективному вирішенні різних освітніх проблем різних контекстах(ситуаціях).
- Здатність реагувати на різноманітні потреби учнів.
- Здатність вдосконалювати освітнє / навчальне середовище.
- Здатність адаптувати програми і навчальні плани до конкретної освітньої ситуації [7,8].

Європейська система підготовки педагога передбачає здійснення професійного навчання у кілька циклів. У документах всіх проектів вказано, що не всі компетенції будуть повністю сформовані і розвинені до кінця першого циклу навчання, а будуть продовжуватись формуватись впродовж професійної діяльності, як і у формальній, неформальній і ненормативній освітній ситуації.

Перший цикл (бакалавр). Перший цикл характеристик включає три сфери Загальних Європейських принципів європейської педагогічної кваліфікації (European Commission, 2005).

Специфічні компетенції:

- робота з інформацією і знаннями предмету що викладається, освітніх проблем та теоретичних основ;
- робота з людьми, аналіз складних ситуацій в контексті навчання і розвитку;
- робота з суспільством на різних рівнях, у тому числі розвиток професійних цінностей і здібностей відображати практику та педагогічні ситуації;
- здатність відтворювати власну систему цінностей та систему цінностей інших, систему розвитку та практики.

Загальні ключові компетенції

- здатність до навчання;
- самостійність;
- прийняття рішень;
- розуміння розмаїття і суспільного мультикультуралізму;
- етичні зобов'язання;
- здатність до критики та самокритики;
- здібність вдосконалювати власну освіту і практичну діяльність, в тому числі пошукові та дослідницькі здібності;
- здатність аналізувати, узагальнювати, оцінювати, виявляти проблеми і розробляти рішення;
- чітке знання професії в практичній діяльності [5].

Другий цикл (магістр). Специфічні компетенції:

- розвиток знань і розуміння в обраній галузі професійної спеціалізації;
- здатність використовувати дослідження відповідно до дисципліни;
- здатність відтворювати цінності відповідно до освітньої діяльності.

Загальні ключові компетенції:

- дослідницькі вміння;
- лідерські якості;
- здатність відтворювати і оцінювати власну діяльність;
- розвиток широти пізнавального інтересу та здібностей, пов'язаних з розвитком знань і творчим потенціалом [5].

Синтезованим результатом аналізу спільних визначень компетенції педагога в останніх наукових дослідженнях педагогічної освіти є ключові елементи компетенцій педагога в контексті міжнародних досліджень та наукових публікаціях, як зазначено в попередніх пунктах, враховуючи результати кількох різних за напрямом досліджень, перелік яких подано нижче.

Знання:

- знання предмета;
- знання педагогічних предметів;
- педагогічні знання;
- знання програми та навчального плану;
- освітні засади (наявність у структурі міжкультурного, історичного, філософського, психологічного, соціологічного знання)"
- контекстуальні, інституційні(управлінські), організаційні аспекти освітньої політики;
- знання проблеми інклюзії та здійснення диверсифікованого підходу;
- знання нових технологій;
- знання психології розвитку;
- знання розвитку групи процесів і її динаміки, теорії навчання, знання мотиваційних питань;
- аналіз та оцінка процесів і методів.

Зазначимо, що за визначенням Л. Шульмана, зміст педагогічного знання (ЗПЗ) включає в себе знання, що стосуються дидактичних матеріалів, труднощів, які виникають при вивченні конкретних предметів, вивчення освітніх ситуацій та завдань [10].

Практичні вміння:

- планування, управління та координація навчання;
- використання навчальних матеріалів і технологій;
- управління студентською діяльністю та групою;
- моніторинг та оцінка навчання;
- співпраця з колегами, батьками та соціальним інститутами;
- навички ведення переговорів;
- спільні відтворювальні навички міжособистісного спілкування для навчання в професійних співтовариствах;
- здатність адаптуватися до багаторівневої динаміки впливів (від державної політики до студента, аудиторії та освітньої динаміки в школі);
- вміння робити висновки і приймати рішення на основі аргументації доказів і даних, для навчання і освіти;

Цінності:

- пізнавальний інтерес (знання усвідомленість) (тобто знання особливостей окремих проблем, історичного розвитку предметної сфери проблеми, її статус та зв'язок з іншим предметними сферами);
- готовність до змін;
- обов'язки щодо сприяння успішному навчанню всіх студентів;
- готовність формувати у студентів демократичні погляди і практики як майбутніх громадян Європи;
- готовність бути гнучким і безперервно навчатися;
- готовність до вивчення, обговорення, оцінки власної практики.

Отже, здійснений аналіз та характеристика міжнародних проектів, які досліджують особливості здійснення професійної підготовки майбутніх педагогів, дозволив визначити спільні компетентності для формування професійної компетентності в цілому, а також дав підстави стверджувати, що чільне місце у структурі професійної компетентності педагога повинна займати іншомовна освіта як засіб комунікації та інтеграції кожного педагога в міжнародний та європейський освітній простір. Іншомовні компетенції: знання і розуміння мови, стратегії використання та уміння, сформованість цінностей.

Підсумовуючи, зазначимо, що професійні компетенції розмежовуються європейськими дослідниками на дві групи: *специфічні*, які безпосередньо стосуються педагогічної професійної підготовки, та *загальні*, що забезпечують формування компетентності педагога і його формування як професіонала високого рівня.

У загальному можна виокремити два основних критерії, які окреслюють компетенції сучасного педагога, а саме: теоретична підготовка (знання); практична діяльність (практичні вміння) та особистісна орієнтація і вмотивованість майбутнього педагога (цінності). Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні вимог до професійної компетентності дошкільних педагогів у європейському контексті, а також виокремлення та аналіз їхніх професійних компетенцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : моногр. / Г. В. Беленька. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 332 с.
2. Кремень В.Г. Освіта в Україні: сучасні тенденції і перспективи // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Польсько-український щорічник / В.Г. Кремень / За ред. І. Зязюна, Н. Ничкало, Т. Левовицького, І. Вільш. – Вип. 11. – Київ – Ченстохова: Вид-во "Віпол, 2000. – С. 11-30.
3. Пуховська Л.П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: Монографія / Л.П. Пуховська. – К.: Вища шк., 1997. – 179 с.
4. Рогальська І. П. Компетентнісний підхід як методологічний принцип професійної діяльності педагога / І.П. Рогальська // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Ялта: РВНЗ КГУ, 2012. – С. 227-231.
5. European Commission (2004). Implementation of 'Education and Training 2010' Work programme. Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework. Brussels, November 2004.<<http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicpaper2004.pdf>.
6. Francesca C. Literature review Teachers' core competences: requirements and development / Francesca Caena // Education and Training 2020 Thematic Working Group 'Professional Development of Teachers'. – European Commission : Lifelong learning: policies and programme School education; Comenius, April, 2011. – P. 7-10.
7. Kelly M. The Training of Teachers of a Foreign Language: Developments in Europe / Kelly, M., Grenfell, M., Gallagher-Brett, A., Jones, D., Richard, L. & Hilmarsson-Dunn A. // University of Southampton, UK. – 2002. - A Report to the European Commission DG Education and Culture.
8. Kelly, M. & Grenfell, M. (2004). European Profile for Language Teacher Education / Kelly, M. & Grenfell, M. // A Frame of Reference. - University of Southampton, UK. - 2004.
9. OECD (2009). Creating Effective Teaching and Learning Environments. First Results from TALIS. Paris: OECD Publications. – <http://www.oecd.org/dataoecd/17/51/43023606.pdf>.
10. Shulman, L.S. (1987). Knowledge and Teaching: foundations of the new reform. Harvard Educational Review, 57 (1), 1-22. 1986, 1987.

Мельник Н.И.

КРИТЕРИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ И КОМПЕТЕНЦИИ ВЛАДЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В КОНТЕКСТЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОЕКТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье произведен анализ критериев профессиональной компетенции будущих педагогов в соответствии с европейскими стандартами, определены особенности и требования к формированию профессиональной компетентности педагогов в контексте исследований ведущих международных и европейских проектов педагогического образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогическая компетентность, компетентность владения иностранным языком, международные проекты педагогического образования, европейское образовательное пространство.

*CRITERIA OF FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL AND FOREIGN LANGUAGE
COMPETANCE IN THE CONTEXT OF PEDAGOGICAL EDUCATION INTERNATIONAL
PROJECTS*

The analysis of professional education criteria of future teachers in accordance to European standards is represented in the given issue, peculiarities and requirements to the teachers' professional competence formation in the context of leading international and European investigative projects are distinguished as well.

Key words: professional training, pedagogical competence, foreign language competence of future teachers, international projects of pedagogical education, European and world's educational space.

УДК 378.147:371.1:8

Нагрибельна І.А.

**СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Статтю присвячено аналізу соціальних і культурологічних чинників самостійної роботи майбутніх учителів початкових класів. Проаналізовано необхідність перегляду парадигми професійно-педагогічної освіти, яка зумовлена соціальними, економічними й культурними потребами сучасного суспільства.

Ключові слова: самостійна робота, самоосвіта, модернізація вищої освіти, соціально-культурологічне підґрунтя, соціальні, культурологічні чинники, професійна компетентність.

Сучасний етап розбудови української держави ознаменувався переосмисленням проблем становлення і розвитку системи педагогічної освіти. Професійна підготовка сучасного вчителя як виразника тих суспільних потреб і замовлень, що є на часі, перебуває в епіцентрі уваги державних діячів, наукової еліти та громадськості. Відповідно до Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", концепції цільової державної програми "Вчитель", "Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір" [6] пріоритетними завданнями педагогічних закладів усіх рівнів акредитації є підготовка фахівців, передусім початкової школи, здатних компетентно здійснювати професійну діяльність на демократичних і гуманістичних засадах, ефективно реалізовувати творчо-особистісний потенціал у професійно-педагогічній сфері.

Модернізація вищої освіти в Україні дозволила акцентувати значущість самостійної роботи в системі фахової підготовки майбутніх учителів молодших класів. Проте нам видається, що слід сприймати самостійну роботу не тільки як результат реформування освіти, а як явище, що має соціальне й культурне підґрунтя. Означені фактори вплинули на постановку проблеми аналізу соціально-культурологічного підґрунтя самостійної роботи майбутніх учителів початкової школи в процесі формування професійних компетентностей.

Порушена проблема має зв'язок науковими та практичними завданнями, оскільки динамічність сучасного світу, розвиток технічного прогресу та поява нових сфер діяльності людини майже повністю змінили вимоги до професійної підготовки сучасного вчителя. Зміна підходів до освіти зумовлена переорієнтацією на формування творчого, креативно-мислячого, мобільного, озброєного інноваційними технологіями навчання фахівця. Усвідомлення зазначених чинників підкреслює значення самостійної роботи студентів не тільки в процесі навчальної діяльності, а й у подальшому професійному становленні, адже конкурентним на сучасному ринку праці буде той учитель, який не припиняє своє фахове зростання разом із отриманням диплома про вищу освіту.